

DRUŽBA

Osnovna šola za odrasle

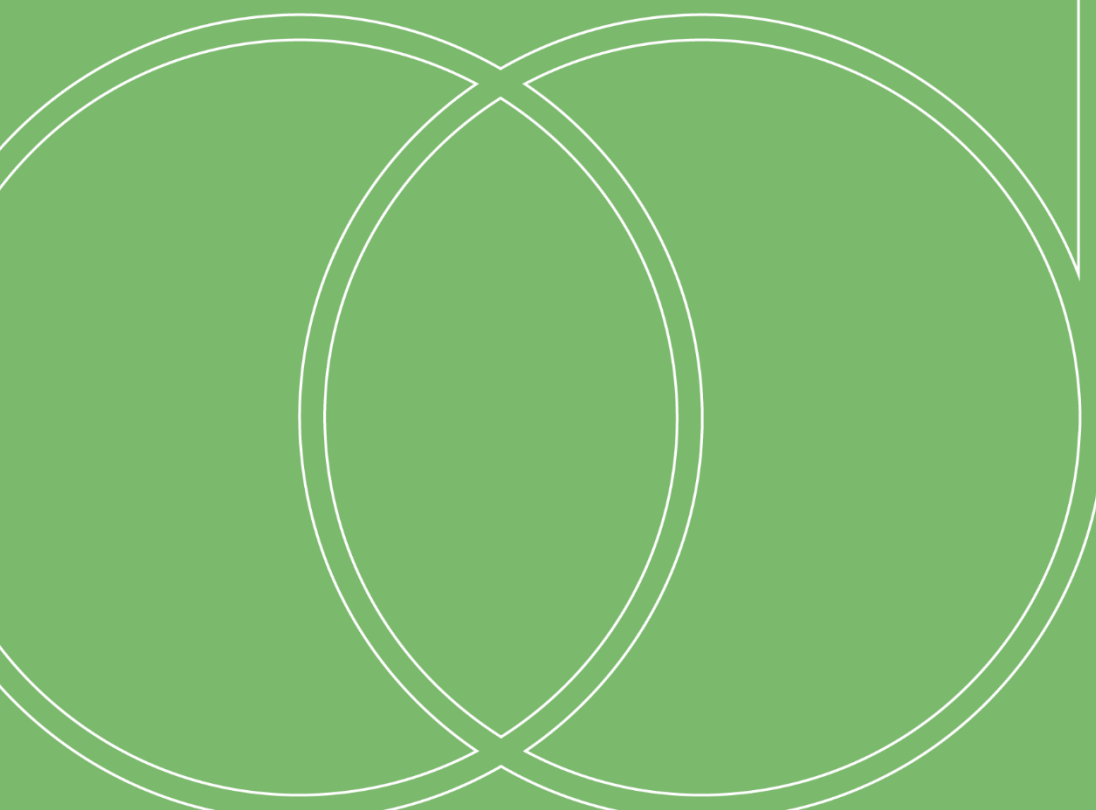
Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle s
slovenskim učnim jezikom na
narodno mešanem območju
slovenske Istre

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle z
italijanskim učnim jezikom na
narodno mešanem območju
slovenske Istre

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle za
dvojezično osnovno šolo na
narodno mešanem območju
Prekmurja

OBVEZNI PREDMET



UČNI NAČRT

IME PREDMETA: družba

Predmetnik osnovne šole za odrasle

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja

5. razred

36

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

dr. Sandra Mršnik, Zavod RS za šolstvo; dr. Nataša Dolenc Orbanić, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta; mag. Katarina Dolgan, Zavod RS za šolstvo; Elvira Garibović, OŠ Franceta Prešerna Kranj; dr. Irena Hergan, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; dr. Janez Jamšek, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Katja Jenko, Druga osnovna šola Slovenj Gradec; mag. Nejc Kavka, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo; Vanja Kolar Ivačič, VIZ OŠ Bistrica ob Sotli; Edita Nemec, OŠ II. Murska Sobota; dr. Nina Novak, Zavod RS za šolstvo; dr. Jerneja Pavlin, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Manca Poglajen, Zavod RS za šolstvo; mag. Urška Rupnik, OŠ Zbora odposlancev Kočevje; mag. Simona Samida Cerkl, OŠ Medvode; Vesna Vršič, Zavod RS za šolstvo

Podskupina v izobraževalnem programu za odrasle osnovna šola za odrasle:

Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo, dr. Irena Hergan, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; dr. Sandra Mršnik, Zavod RS za šolstvo

JEZIKOVNI PREGLED: Mojca Blažej Cirej

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/osnovna-sola-za-odrasle/2025/Ucni_nacrt_oso_druzba_2025.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://cobiss.si/)-ID [261053443](https://cobiss.si/261053443)

ISBN 978-961-03-1460-8 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 248. seji, dne 20. 11. 2025, določil učni načrt družba za izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja.



PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE



KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za udeleženske in udeležence, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih udeleženci izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:

- Obvezno
- Izbirno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspsit dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiarn aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Osnovna šola za odrasle | Matematika

Številka strani, program izobraževanja, predmet

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

- Udeleženeec
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
 - Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
 - Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
 - Ut fuga. Nemperum fuga.**
 - Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
 - Omnim ut doluptur, quam consequ.
 - Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
 - Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
 - Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
 - Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

- ☐ laborerat voluptiurem ☐ veligna tessint ☐ laborerat voluptiurem ☐ veligna tessint
☐ veligna tessint ☐ laborerat voluptiurem ☐ veligna tessint



Pojmi, ki jih udeleženeec mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikalne usvojijo udeleženci.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

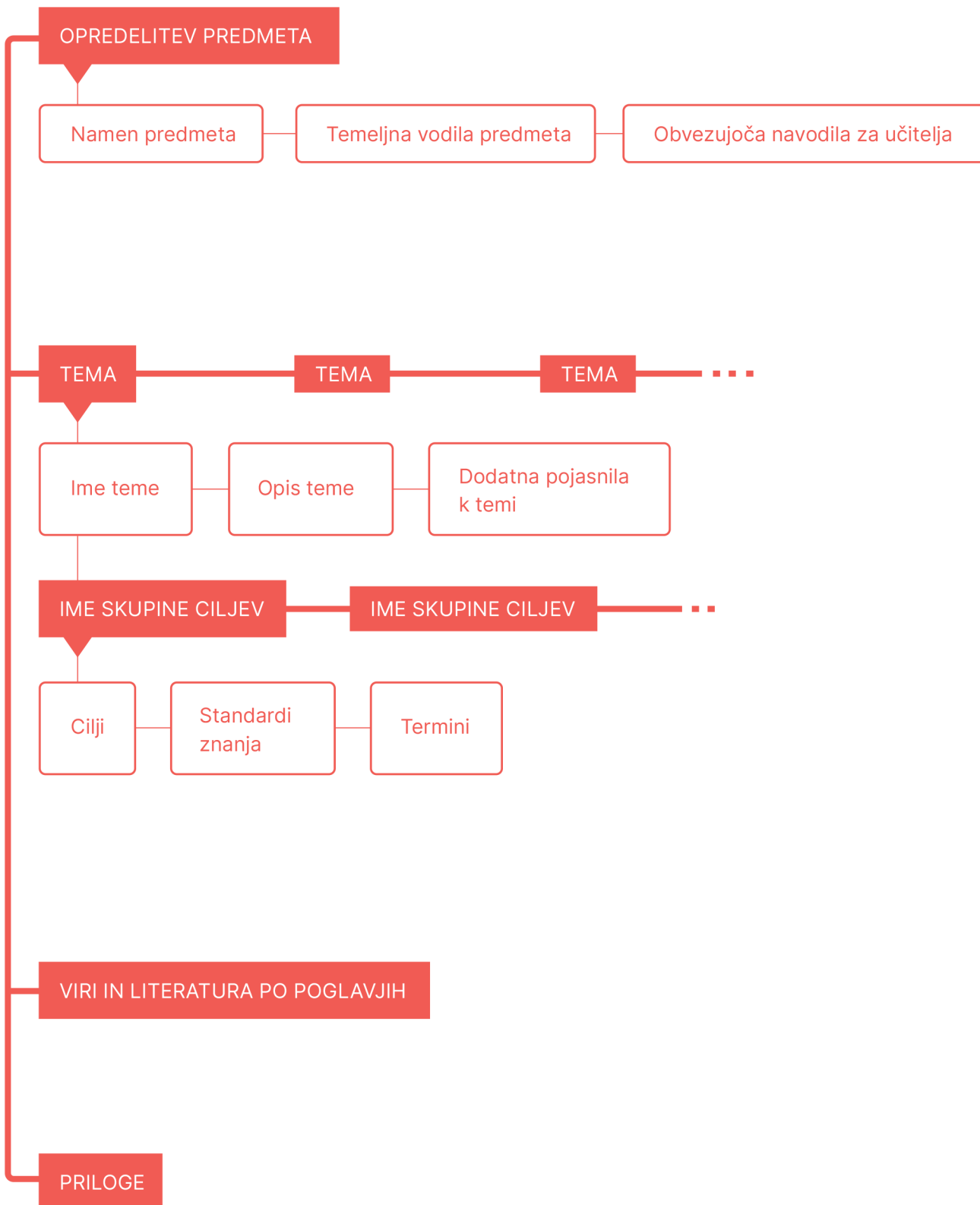
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA



KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 9

Obvezujoča navodila za učitelje 9

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 11

SKUPNOSTI..... 12

Posameznik in sobivanje v skupnosti.... 13

Organiziranost v skupnosti 15

ČAS 16

Preteklost Slovenije 17

Naravna in kulturna dediščina 18

PROSTOR 19

Prostorska orientacija in kartografija 20

Naravnogeografske pokrajine Slovenije 21

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH.....23

SKUPNOSTI..... 23

POSAMEZNIK IN SOBIVANJE V
SKUPNOSTI 23

ORGANIZIRANOST V SKUPNOSTI ... 23

ČAS 24

PRETEKLOST SLOVENIJE..... 24

NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA
..... 24

PROSTOR 24

PROSTORSKA ORIENTACIJA IN
KARTOGRAFIJA..... 24

NARAVNOGEOGRAFSKE POKRAJINE
SLOVENIJE 25

PRILOGE 26

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Pri predmetu družba udeleženci razvijajo razumevanje vloge posameznika v družbi, medsebojnih odnosov v skupnostih ter družbenih pojavov v prostoru in času. Udeleženci spoznavajo, raziskujejo in vrednotijo družbeno in naravno okolje v vseh njegovih sestavinah ter soodvisnostih med njimi. Prek danih izzivov se učijo sodelovanja, kritičnega mišljenja, osebne prožnosti, iskanja ustvarjalnih rešitev ter krepijo družbeno odgovornost. Poleg tega je poudarek še na spoznavanju naravnih in družbenih značilnosti domače pokrajine ter naravnogeografskih značilnosti Slovenije in na odkrivanju preteklosti in sedanjosti domače pokrajine ter današnje Slovenije.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Predmet družba povezuje različna znanja in spretnosti. Poudarek namenja razvijanju odnosa do različnih okolij, pri čemer udeleženci spoznavajo ter raziskujejo življenje in delovanje ljudi, njihove vrednote v sedanjosti in preteklosti v različnih krajih in okoliščinah. Poudarek je na spodbujanju radovednosti pri udeležencih in spoznavanju družbenih, geografskih, zgodovinskih, gospodarskih in drugih vidikov, vplivov, vprašanj in sprememb, ki so posledica tehnološkega in družbenega razvoja, z namenom aktivnega sodelovanja v družbi, tako na lokalni, nacionalni in svetovni ravni. Udeleženci razvijajo socialne veščine, krepijo samopodobo, sočutje, učijo se sprejemati različnosti, biti solidarni, strpni, kako zaupati, občutka za pravičnost ter ustreznega odločanja in odgovornosti. Pri predmetu udeleženci vzpostavljajo odnos do naravne in kulturne dediščine ter ob tem širijo znanje in ozaveščajo lastna doživetja.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Učne izkušnje so povezane z delovanjem posameznika in razumevanjem medsebojne povezanosti v družbi. Zato je treba vzpostaviti varno in spodbudno učno okolje, tako v učilnici kot izven nje, pri čemer so pomembne tako izkušnje posameznika kot izkušnje skupine. Ključni so izkušnjsko učenje v avtentičnih okoljih, aktualizacija obravnavanih tem, učenje ustreznih

odzivov v zahtevnih situacijah in učinkovitih strategij za reševanje problemov. Učitelj naj vključuje različne oblike in metode dela, ki omogočajo razvijanje različnih načinov mišljenja in delovanja.



TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA



SKUPNOSTI

OBVEZNO

OPIS TEME

Namen teme je spodbujanje identifikacije z različnimi skupnostmi in razumevanje pomena skupnosti – od družine, lokalnega okolja do Republike Slovenije in Evropske unije. Udeleženci raziskujejo različne vidike skupnosti, vključno s tem, kako so organizirane in kako delujejo. Spoznavajo pravila, pravice in dolžnosti ter kot posamezniki razvijajo pozitiven, strpen, spoštljiv in odgovoren odnos do sebe in drugih.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temi so zajeti cilji in vsebine, ki predvsem s sociološkega vidika razširjajo znanja o različnih okoljih, širši družbi v interakcijah ter soodvisnostih. Posebna pozornost je namenjena razvoju sociokognitivnih (npr. razumevanje socialnih situacij) in socialnih spretnosti (npr. sodelovanje), vključno s samouravnavanjem čustev, razumevanjem in spoštovanjem različnosti, skrbjo zase in druge. Udeleženci se učijo izražati mnenja na spoštljiv način, samostojno odločati, prevzemati odgovornost ter razvijati navade, ki prispevajo h kakovostnemu in aktivnemu življenju posameznika v skupnosti. Spodbuja se logično in kritično mišljenje: z zastavljanjem problemskih vprašanj, vključevanjem dokaznega gradiva, razlago pojmov in povezav med njimi ter reševanjem problemov in analiziranjem podatkov. Udeleženci ozaveščajo stališča do dogodkov v skupnosti, osebne vrednote ter razvijajo razumevanje različnosti in kompleksnosti sodobnega sveta. Pri uresničevanju ciljev učitelj ustvarja varno, spodbudno in vključujoče učno okolje, ki omogoča aktivno, spoštljivo in odgovorno delovanje, sodelovanje in medsebojne interakcije.



POSAMEZNIK IN SOBIVANJE V SKUPNOSTI

CILJI

Udeleženec:

- 🟡: razvija zavedanje o svojih interesih in (poklicnih) željah;
 SC (5.1.3.1 | 3.1.3.1)
- 🟡: uporablja učinkovite strategije komuniciranja in sodelovanja z drugimi, kar vključuje veščine poslušanja, odločanja, ubeseditev lastnih misli, upoštevanje bontona, prepoznavanje in obvladovanje čustev, konstruktivno reševanje nesoglasij med ljudmi ter timsko delo;
 SC (5.2.4.3 | 3.3.3.2 | 2.1.2.1 | 1.1.5.1)
- 🟡: razvija razumevanje posledic nasilja, konfliktov, stereotipov in predsodkov ter se odziva na družbeno sprejemljiv način;
 SC (3.3.4.3 | 3.3.1.1 | 1.1.5.1)
- 🟡: prepozna različnosti med ljudmi v skupnosti, različne družbene vloge in različne načine združevanja ljudi;
 SC (5.2.4.3 | 3.3.4.3 | 2.1.2.1)
- 🟡: razlaga pomen in oblike povezovanja, sodelovanja in medsebojne pomoči med ljudmi (družina, prijatelji, društva, humanitarne organizacije, prostovoljstvo in druge skupnosti);
 SC (3.1.3.2)
- 🟡: spozna pomen pravic, dolžnosti, odgovornosti, skrbi za lastno varnost (tudi v spletnem okolju);
 SC (4.4.1.1 | 4.4.3.1 | 3.1.5.1)
- I: *razvija kritično razmišljanje o občutljivih temah, ki delijo mnenja v družbi;*
 SC (1.2.2.1)
- 🟡: razpravlja o nekaterih aktualnih dogodkih in družbenih vprašanjih (npr.: brezposelnost, revščina, vpliv medijev, potrošništvo) in razmišlja o rešitvah.
 SC (3.3.4.1 | 2.2.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » predstavi svoje interese ter pojasni svoje (poklicne) želje;
- » utemelji pomen strpnosti in odgovornosti (do sebe in drugih, do obveznosti);
- » opiše različne načine združevanja ljudi v skupnosti in vrednoti primere spoštovanja, sodelovanja in medsebojne pomoči;



- » opiše primere pravic in dolžnosti in razloži, zakaj je njihovo spoštovanje v družbi pomembno;
- » predstavi načine, kako lahko poskrbi za lastno varnost v vsakdanjem življenju, tudi v spletnem okolju;
- » opiše in vrednoti načine za mirno reševanje nesoglasij med ljudmi.

TERMINI

- poklic ◦ pravica ◦ dolžnost ◦ odgovornost ◦ strpnost ◦ sodelovanje ◦ prostovoljstvo
- medsebojna pomoč ◦ solidarnost ◦ nesoglasje ◦ konflikt ◦ nasilje ◦ vrednote ◦ varnost
- nenasilna komunikacija ◦ bonton



ORGANIZIRANOST V SKUPNOSTI

CILJI

Udeleženec:

- : ob primerih razlikuje med zasebno in javno lastnino ter izraža skrb zanj;
- : spozna vlogo in organiziranost lokalne skupnosti/občine ter razume pomen sodelovanja v njej;
SC (3.3.3.2 | 3.3.3.1 | 1.2.3.1)
- : spozna organiziranost Republike Slovenije (vlada, predsednik), pomen glavnega mesta ter državnih simbolov (zastava, grb, himna);
- I: *ozavešča pomen državnih in drugih praznikov in jih doživlja kot del kulturne in državljanske identitete;*
- : spozna primere povezanosti Slovenije z Evropsko unijo in svetom (denar, komunikacijske povezave, izmenjava dobrin);
- : razvija razumevanje vzrokov in posledic selitev prebivalcev ter prepozna izzive, s katerimi se soočajo priseljenci;
SC (3.3.1.2 | 3.3.4.1)
- : sprejema različnost prebivalstva Republike Slovenije (narodne manjšine, skupnosti, priseljenci) ter spozna življenje Slovencev zunaj državnih meja.
SC (3.3.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » na primerih vrednoti odgovorno ravnanje z zasebno in javno lastnino;
- » pozna organiziranost Republike Slovenije (vlada, predsednik), pomen glavnega mesta ter državnih simbolov (zastava, grb, himna);
- » ob primeru predstavi povezanost Republike Slovenije z drugimi državami v EU in po svetu;
- » pojasni vzroke in posledice selitev prebivalcev ob primerih iz domačega ali širšega okolja.

TERMINI

- lastnina ○ lokalna skupnost ○ Republika Slovenija ○ predsednik ○ vlada ○ Evropska unija
- narodna manjšina ○ selitev ○ priseljenec ○ izseljenec

OPIS TEME

Tema čas se nanaša na spoznavanje življenja ljudi v preteklosti domače pokrajine ter na ozemlju današnje Slovenije. Udeleženci spoznavajo vsebine, ki se navezujejo na neponovljivost, cikličnost, kumulativnost, istočasnost, relativnost in kronologijo. Namen teme je spodbujanje zanimanja udeležencev za preteklost ter razvijanje razumevanja življenja, dela in miselnosti v preteklosti. Ob virih primerjajo in vrednotijo življenje skozi čas ter ob tem oblikujejo spoštljiv odnos do ohranjanja naravne in kulturne dediščine ter preteklosti. Dogodke bližnje in daljne preteklosti umeščajo v zgodovinska obdobja in jih predstavljajo na časovnem traku.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Udeleženci lahko odkrivajo/raziskujejo preteklost svojih prednikov, znane osebnosti domačega kraja, preteklost rodbin v domačem kraju (pomen priimkov), življenje ljudi nekoč (delo, družjenje, oblačila, prehrana, šolanje). Spoznavajo zgodovinski razvoj gospodarskih, kulturnih in drugih sprememb (pojav elektrike, telekomunikacij, tiska, razvoj šolstva), preteklost in sedanjost domače pokrajine ter ozemlja današnje Slovenije ob tem si lahko ogledajo različne vire, naravne in kulturne znamenitosti in obiščejo muzej.

PRETEKLOST SLOVENIJE

CILJI

Udeleženec:

- : spoznava preteklost (dogodke, najdbe) v domači pokrajini in na slovenskem območju;
- : spoznava temeljne značilnosti zgodovinskih obdobj (prazgodovina, stari vek, srednji vek, novi vek, sodobnost), s poudarkom na ozemlju današnje Slovenije ter jih kronološko uredi;
- : ob vzročno-posledičnem razmišljanju spoznava zgodovinski razvoj (na izbrano temo) in vrednoti gospodarske, kulturne in druge spremembe skozi čas;
- SC (2.2.1.1 | 4.1.2.1)
- : s pomočjo različnih virov odkriva/spoznava zgodovinske mejnike pri nastanku slovenske države.
- SC (4.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » prikaže časovno sosledje pomembnejših dogodkov in najdb;
- » opiše, kako se je spreminjalo življenje skozi zgodovinska obdobja v pravilnem časovnem zaporedju (prazgodovina, stari, srednji, novi vek, sodobnost), s poudarkom na slovenskih tleh;
- » uredi pomembne mejnike nastanka slovenske države v časovno sosledje in pojasni okoliščine nastanka slovenske države.

TERMINI

- zgodovinar ○ časovni trak ○ desetletje ○ stoletje ○ tisočletje ○ arheološka najdba
- pokrajinski muzej ○ zgodovinski vir ○ prazgodovina ○ stari vek ○ srednji vek ○ novi vek
- sodobnost ○ Jugoslavija ○ plebiscit ○ osamosvojitvev ○ Republika Slovenija ○ Evropska unija

NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA

CILJI

Udeleženec:

- se seznaja s slovensko dediščino, ki je pomembna na lokalni, nacionalni in svetovni ravni;
 - razvija spoštljiv odnos do naravne in kulturne dediščine ter razume pomen ohranjanja za prihodnje generacije.
- SC (1.3.5.1 | 2.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » opiše primere različnih vrst dediščine slovenskega območja;
- » ob izbranem primeru utemelji razloge za ohranjanje in spoštovanje naravne in kulturne dediščine.

TERMINI

- etnolog
- znamenitost
- kulturna dediščina
- naravna dediščina



PROSTOR

OBVEZNO

OPIS TEME

Namen teme je širiti prostorsko orientacijo od domačega kraja, domače pokrajine na Slovenijo, Evropo in svet, nadgraditi kartografske spretnosti in razvijati prostorsko razmišljanje. Ob različnih priložnostih (tudi ob aktualnih dogodkih) udeleženci uporabljajo različne zemljevide in spoznavajo geografske značilnosti domače pokrajine in naravnogeografskih pokrajin Slovenije. Skupine ciljev se med seboj prepletajo in omogočajo sistemsko (povezano) razmišljanje, ki jih usmerja pri odnosu do okolja, kar narekuje ozaveščanje o pomenu trajnostnega razvoja.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Učitelj lahko glede na lokacijo bivanja udeležencev poudari določene geografske vsebine iz bližnjega okolja in udeležence usmerja v primerjavo z bolj oddaljenimi okolji/pokrajinami. Priporočeno je vključevanje terenskega dela.



PROSTORSKA ORIENTACIJA IN KARTOGRAFIJA

CILJI

Udeleženec:

- : se na različne načine orientira (kompas/navigacijske naprave) v zaprtem prostoru in na prostem ter uporablja ustrezne izraze za smeri neba;
- : pridobiva znanja in spretnosti pri delu s satelitskimi posnetki, skicami/načrti/zemljevidi, atlasom in globusom;
- SC (4.1.1.1 | 1.1.2.2)
- : prikazuje prostorske podatke (izdelava skic, kartiranje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » bere satelitske posnetke, skice/načrte/zemljevide ter jih uporabi za orientacijo in načrtovanje poti;
- » uporabi sestavine zemljevida: legenda (tudi višinska barvna lestvica), naslov, datum, avtor, mreža, grafično merilo;
- » ob zemljevidu prebere nadmorsko višino in izračuna relativno višino med krajem in izbrano točko ali med dvema točkama na zemljevidu;
- » pokaže geografsko lego Slovenije in sosednjih držav na različnih zemljevidih (Evrope, sveta), v atlasu in na globusu;
- » se orientira na ročnem zemljevidu Slovenije tako, da uporablja ustrezne izraze za glavne in stranske smeri neba in ob tem pokaže večja mesta, reke ter površinske oblike (npr.: gorovja, hribovja, gričevja, planote, kotline, ravnine);
- » izdela skico bližnje okolice.

TERMINI

- orientacija ○ glavna smer neba ○ sever ○ jug ○ vzhod ○ zahod ○ stranska smer neba
- kompas ○ legenda ○ mreža ○ kartografski simboli ○ merilo ○ nadmorska višina ○ višinska barvna lestvica ○ relativna višina ○ površje ○ načrt ○ skica ○ tloris ○ plastnica ○ kartiranje
- atlas ○ globus ○ satelitski/letalski posnetek ○ maketa

NARAVNOGEOGRAFSKE POKRAJINE SLOVENIJE

CILJI

Udeleženec:

- : spozna, da Slovenija leži na stičišču štirih naravnih enot Evrope (Alpe, Panonska nižina, Sredozemlje, Dinarsko gorstvo);
- : odkriva edinstvene naravne in družbene značilnosti naravnogeografskih pokrajin Slovenije s pomočjo slikovnih in kartografskih virov (alpske, predalpske, dinarskokraške, obsredozemske, obpanonske pokrajine);
SC (1.1.4.1 | 1.1.2.2 | 4.1.1.1)
- : primerja značilnosti izbranih naselij;
- : vrednoti naravne in družbene značilnosti v okolju, pojasni vpliv človeka na okolje in razvija spoštljiv odnos do življenjskega okolja z vidika trajnostnega razvoja;
SC (2.1.3.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2)
- : primerja prometne povezave med bližnjimi in oddaljenimi kraji ter spozna bolj trajnostne potovalne načine;
SC (2.3.2.1 | 2.4.3.1 | 2.3.1.2)
- : razvija razumevanje, kaj vpliva na varnost udeležencev v prometu z vidika različnih potreb ljudi (otroci, invalidi, starejši) in presoja ravnanje udeležencev v prometu.
SC (3.2.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » poimenuje in na zemljevidu pokaže naravnogeografske pokrajine Slovenije in naravne enote Evrope, ki segajo v Slovenijo;
- » ob zemljevidu opiše naravne (površje, vodovje) in družbene (prebivalstvo, naselja, promet, gospodarstvo) značilnosti naravnogeografskih pokrajin Slovenije;
- » primerja podobnosti in razlike med izbranimi naselji;
- » na primerih prepozna, opiše in vrednoti vpliv človeka na spreminjanje naravnih značilnosti izbrane pokrajine;
- » ob primerih razloži, kaj vpliva na ravnanje udeležencev v prometu.

TERMINI

- naravnogeografska pokrajina Slovenije
- alpska pokrajina
- predalpska pokrajina
- dinarskokraška pokrajina
- obsredozemska pokrajina
- obpanonska pokrajina
- Alpe
- Dinarsko gorstvo
- Sredozemlje
- Panonska nižina
- površje
- gorovje
- hribovje
- gričevje
- planota
- kotlina
- ravnina
- kraška oblika
- vodovje
- prebivalstvo
- naselje
- promet
- gospodarstvo
- naravna značilnost
- družbena značilnost
- gozdarstvo
- obrt
- turizem
- kmetijstvo
- varstvo okolja



VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

SKUPNOSTI

POSAMEZNIK IN SOBIVANJE V SKUPNOSTI

Priporočljivi viri:

- » Ažman, T. (2008). Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja. ZRSŠ.
- » Ažman, T. idr. (2014). Učenje učenja: Primeri metod za učitelje in šole. Šola za ravnatelje.
- » Marentič-Požarnik B. (2012). Psihologija učenja in pouka. DZS.
- » Marentič-Požarnik, B., Plut-Pregelj, L. (2009). Moč učnega pogovora: poti do znanja z razumevanjem. DZS.
- » Novak, N. (2021). Kako učence razredne stopnje učiti »učiti se«? Razredni pouk, 23(3), 3–8.
- » PRAVICA je tudi dolžnost: priročnik za pomoč učiteljem pri raziskovanju otrokovih pravic za učence od 4. do 9. razreda osnovne šole. (2009). Društvo UNICEF Slovenija.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/fm7md2r> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/fm7md2r>)
- » Peklaj C. (2001). Sodelovalno učenje: ali kdaj več glav več ve. DZS.
- » Rutar Ilc, Z., Rogič Ožek, S. in Gramc, J. (2019). Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost. Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zrqmbcj> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zrqmbcj>)

ORGANIZIRANOST V SKUPNOSTI

- » Rutar Ilc, Z. (2019). Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost. Zavod RS za šolstvo.
- » Zbornik učnih aktivnosti: aktivno državljanstvo (2024). Zavod RS za šolstvo.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8ylhgh2> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8ylhgh2>)

ČAS

PRETEKLOST SLOVENIJE

- » Brodnik, V. (2018). Spodbujanje kritičnega mišljenja pri delu z zgodovinskimi viri. *Zgodovina v šoli*, 26, 1, 18-38. URN:NBN:SI:DOC-4IZ8CWG2
- » Potočnik, D. in Lah, A. (2024). Pouk zgodovine v muzeju in arhivu. *Zgodovina v šoli*, 31, 80-92. 10.59132/zvs/2023/2/80-92
- » Hartmann, E. (2021). Učiti se iz zgodovine in o njej na primarni stopnji. *Zgodovina v šoli*, 29, 1, 11-20. URN:NBN:SI:doc-XK9VM3BT

NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA

- » Bogataj, J. (1998). *Smo kaj šegavi? Leto šeg in navad na Slovenskem*. Mladinska knjiga.
- » Digitalna enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem DEDI – pregledovanje naravne in kulturne dediščine v obliki besedil, fotografij, zvočnih in video zapisov ter interaktivnega zemljevida, <http://www.dedi.si/> (<http://www.dedi.si/>)
- » Fakin Bajec, J. idr. (2021). *Dediščina v akciji: poti in načini vključevanja dediščinskih praks v vzgojno-izobraževalne vsebine*. ZRC SAZU.
- » Kuret, N. (1989). *Praznično leto Slovencev I. in II.* Družina.
- » Mileusnić, Z., Ülen, N., Primc M., P. (2024). *Poučevanje kulturne dediščine. Priročnik za učitelje, 2. vzgojno-izobraževalno obdobje. Šola prenove za nove generacije in dediščino 21. stoletja*. Združenje zgodovinskih mest Slovenije.
- » Rezultati projekta Šola prenove za nove generacije. (2024). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3m64dxxm> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3m64dxxm>)
- » Slovenska dediščina pod zaščito UNESCO-a <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ec14uu1> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ec14uu1>)
- » Slovenski etnološki leksikon. (2004). Mladinska knjiga.
- » Zavod za varstvo kulturne dediščine. <http://www.zvkds.si/> (<http://www.zvkds.si/>)

PROSTOR

PROSTORSKA ORIENTACIJA IN KARTOGRAFIJA

- » Senegačnik, J., Ogrin, D., Žiberna, I. (2013). Nova naravnogeografska členitev Slovenije na 47 pokrajin. *Geografija v šoli*, 22(2/3), 110-124. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wqpx8as> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wqpx8as>) ali <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0ftzf3m> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0ftzf3m>)

- » Umek, M. (2001). *Teoretični model kartografskega opismenjevanja v prvem triletju osnovne šole*. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- » Žiberna, I., Natek, K., Ogrin, D. (2004). Naravnogeografska regionalizacija Slovenije pri pouku geografije v osnovni šoli. V. Drozg, V. (ur.), *Teorija in praksa regionalizacije Slovenije*. Univerza v Mariboru: Pedagoška fakulteta. Str. 85-90. ISBN 86-80693-82-0. [COBISS.SI-ID 13462792]

NARAVNOGEOGRAFSKE POKRAJINE SLOVENIJE

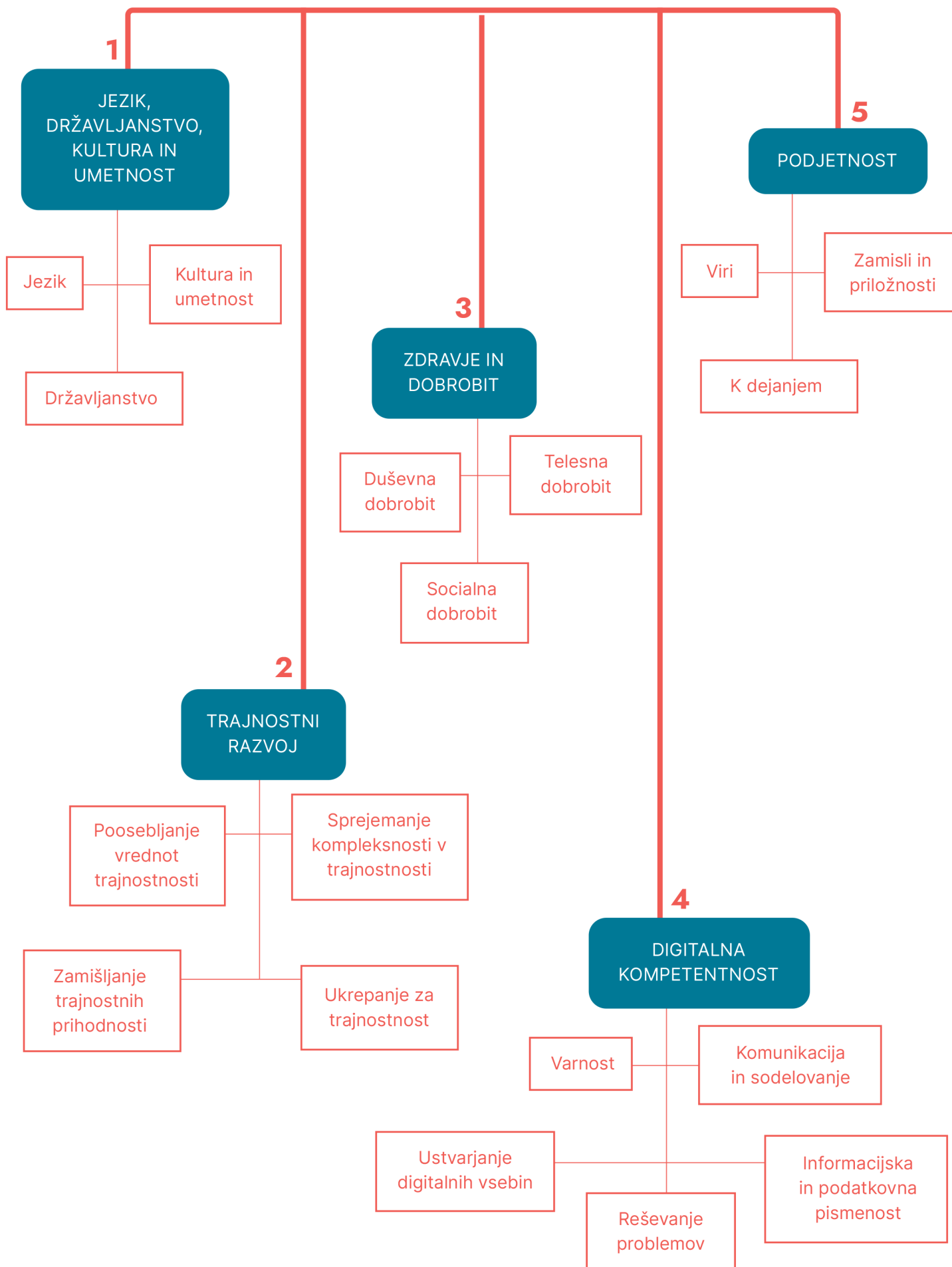
- » Janža, M., Jamnik, B., Prestor, J., Mali, N. (2017). Podzemna voda – glavni (skoraj edini) vir pitne vode v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 25(3), 19-27.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ntk04mu> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ntk04mu>)
- » Senegačnik, J., Ogrin, D., Žiberna, I. (2013). Nova naravnogeografska členitev Slovenije na 47 pokrajin. *Geografija v šoli*, 22(2/3), 110-124. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wqpx8as> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wqpx8as>) ali <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0ftzf3m> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0ftzf3m>)
- » Uporabna geografija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sfq4p6o> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sfq4p6o>)
- » Umek, M. (2001). Teoretični model kartografskega opismenjevanja v prvem triletju osnovne šole. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- » Žiberna, I., Natek, K., Ogrin, D. (2004). Naravnogeografska regionalizacija Slovenije pri pouku geografije v osnovni šoli. V. Drozg (ur.) *Teorija in praksa regionalizacije Slovenije*. Univerza v Mariboru. Pedagoška fakulteta. Str. 85-90. ISBN 86-80693-82-0. [COBISS.SI-ID 13462792]



PRILOGE



KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV



1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST



SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ



SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.



3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST



SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljijsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

**5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI**

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev.
	5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva.
	5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog.
	5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti.
	5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju).
	5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost).
	5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt.
	5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši.
	5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami.
	5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev.
	5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje.
	5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah.
	5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.